Język polski w użyciu – dwa teksty nieliterackie – trening

Zadania krok po kroku

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 21 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

___ / 4 pkt

Tekst 1. Pochwała samotności

[1] Kiedy mówimy, że ktoś jest samotny, zwykle mu współczujemy. Samotność kojarzy się z opuszczeniem, pustym mieszkaniem, telefonem, który milczy. Tymczasem w polszczyźnie mamy dwa słowa, które warto od siebie odróżnić: *samotność* i *osamotnienie*. Osamotnienie jest stanem, na który nikt się nie godzi. Samotność – przynajmniej ta, o której chcę tu pisać – bywa wyborem.

[2] Przez wieki ludzie celowo szukali odosobnienia. Pustelnicy odchodzili na pustynię, mnisi zamykali się w celach, a uczeni i poeci wyjeżdżali z miast na wieś, żeby wreszcie usłyszeć własne myśli. W połowie XIX wieku amerykański pisarz Henry David Thoreau zamieszkał w drewnianej chacie, którą sam zbudował nad stawem Walden, i spędził tam ponad dwa lata. Nie uciekał przed ludźmi – odwiedzali go przyjaciele, chodził do miasteczka – ale chciał sprawdzić, czego naprawdę potrzebuje do życia. Z tego doświadczenia powstała książka, którą do dziś czytają ludzie zmęczeni pośpiechem.

[3] Samotność wybrana nie jest więc brakiem ludzi, lecz obecnością siebie. W ciszy porządkujemy wrażenia, których za dnia było za dużo. Dopiero wtedy przeczytana książka zamienia się w przemyślenie, a kłótnia z przyjacielem – w pytanie, kto miał rację. Kto nie potrafi być sam ze sobą choćby przez godzinę, ten często nie wie, co myśli, dopóki nie usłyszy tego od innych. Wielu pisarzy i kompozytorów wspominało zresztą, że najlepsze pomysły przychodziły im podczas samotnych spacerów.

[4] Współczesny świat nie sprzyja takim chwilom. Telefon dba o to, żebyśmy nigdy nie zostali sami: w kieszeni zawsze czeka wiadomość, film albo rozmowa. Im łatwiej o kontakt, tym trudniej o skupienie. Wielu z nas sięga po ekran właśnie wtedy, gdy robi się cicho – jakby cisza była czymś, przed czym trzeba się bronić. W pociągu czy w poczekalni rzadko kto po prostu siedzi i myśli; zwykle przewijamy kolejne obrazki, żeby nie zostać sam na sam z sobą.

[5] Nie twierdzę, że należy zamieszkać w lesie. Wystarczy spacer bez słuchawek, wieczór bez ekranu, podróż pociągiem spędzona na patrzeniu przez okno. Takie chwile nie oddalają nas od innych. Przeciwnie – kto zna samego siebie, ten lepiej rozumie też ludzi, do których po chwili samotności wraca.

Tekst przygotowany do zestawu.

1.1. Wypisz z akapitu 1. dwa wyrazy, które autor od siebie odróżnia. Wyjaśnij, czym według niego różnią się ich znaczenia.

___ / 2 pkt

1.2. Sformułuj w jednym zdaniu stanowisko autora tekstu 1. w sprawie samotności. Zacznij od słów: *Autor uważa, że…*

___ / 1 pkt

Notatka syntetyzująca – trening

Zadania krok po kroku

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 16 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

___ / 3 pkt

Tekst 1. Arka pośrodku miasta

[1] Ogród zoologiczny kojarzy się z niedzielnym spacerem, watą cukrową i małpami skaczącymi po linach. Rodzice kupują bilety, dzieci biegają od wybiegu do wybiegu, a po kilku godzinach wszyscy wracają do domu zmęczeni i zadowoleni. Mało kto, stojąc przed wybiegiem, myśli o tym, że współczesne zoo ma zadania znacznie poważniejsze niż dostarczanie rozrywki.

[2] Najlepiej widać to na przykładzie żubra. Po I wojnie światowej na wolności nie pozostał ani jeden. Gatunek przetrwał tylko dzięki kilkudziesięciu zwierzętom żyjącym w ogrodach zoologicznych i prywatnych zwierzyńcach. Z ich potomstwa utworzono stado, które pod koniec lat dwudziestych zaczęło wracać do Puszczy Białowieskiej. Dziś żubry żyją na wolności w wielu miejscach Polski i Europy – to jeden z najbardziej znanych sukcesów ochrony przyrody na naszym kontynencie. Podobną drogę przeszedł koń Przewalskiego: wymarł w naturze, przetrwał w niewoli, a potem przywrócono go na stepy Mongolii.

[3] Ogrody zoologiczne na całym świecie współpracują ze sobą. Prowadzą wspólne księgi rodowodowe i wymieniają zwierzęta tak, aby unikać kojarzenia osobników blisko spokrewnionych. Dzięki temu nawet niewielkie populacje gatunków zagrożonych mogą przetrwać przez wiele pokoleń – na wypadek, gdyby w naturze zabrakło ich całkowicie. To praca na dziesięciolecia, której zwiedzający w ogóle nie widzą.

[4] Zoo to także szkoła. Dziecko z wielkiego miasta, które zobaczy na własne oczy słonia albo sowę, łatwiej zrozumie, dlaczego warto chronić miejsca, w których te zwierzęta żyją na wolności. Opiekunowie opowiadają o zwyczajach zwierząt, a tablice przy wybiegach wyjaśniają, które gatunki są zagrożone i dlaczego. Wiele ogrodów prowadzi zajęcia edukacyjne i zbiera pieniądze na ochronę przyrody w odległych krajach, a prowadzone w nich obserwacje pomagają lepiej chronić zwierzęta na wolności.

[5] Oczywiście nie każde zoo zasługuje na pochwałę. Ciasne klatki i betonowe wybiegi powinny odejść do przeszłości – nowoczesne ogrody budują coraz większe wybiegi, przypominające naturalne środowisko zwierząt. Ale dobrze prowadzony ogród zoologiczny nie jest więzieniem dla zwierząt, tylko arką, która pomaga ocalić to, co człowiek sam wcześniej zniszczył.

Tekst przygotowany do zestawu.

1.1. Wypisz dwa kluczowe argumenty, którymi autor tekstu 1. uzasadnia wartość ogrodów zoologicznych. Sformułuj je ogólnie, bez szczegółów.

___ / 2 pkt

1.2. Sformułuj w jednym zdaniu stanowisko autora tekstu 1. w sprawie roli ogrodów zoologicznych w ochronie zwierząt.

___ / 1 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Przykład 2. Wyjaśnij, na czym polega ironia w zdaniu: *Wspaniale! Zamknięto jedyną bibliotekę w dzielnicy, żeby zrobić kolejny parking.*
Nadawca udaje zachwyt („Wspaniale!"), a w rzeczywistości ocenia decyzję negatywnie – kontrast między pochwałą a faktem (utrata biblioteki dla parkingu) ośmiesza priorytety władz.
Jak myśleć: zapytaj, czy autor naprawdę tak uważa. Jeśli słowa mówią „dobrze", a sytuacja pokazuje „źle" – to ironia. Wyjaśnij, co autor krytykuje.

Przykład 3. Wyjaśnij, jak w haśle *Nie czekaj do jutra – zapisz się na kurs pierwszej pomocy już dziś. Może właśnie ty uratujesz komuś życie.* przejawia się funkcja impresywna.
Nadawca nakłania odbiorcę, by zapisał się na kurs. Służy temu tryb rozkazujący (*nie czekaj, zapisz się*) i bezpośredni zwrot do odbiorcy (*ty uratujesz*), który sprawia, że czuje się on osobiście odpowiedzialny.
Za co CKE daje punkt: za cel (do czego nakłania) i trafnie wskazany środek językowy.

Przykład 4. Określ znaczenie i funkcję frazeologizmu w zdaniu: *Walka z bałaganem w piwnicy okazała się syzyfową pracą.*
Syzyfowa praca (mitologizm – od Syzyfa, który bez końca wtaczał głaz na górę) to daremny wysiłek, który trzeba wciąż zaczynać od nowa. Frazeologizm obrazowo i z humorem podkreśla bezskuteczność sprzątania.

ZADANIA

Zadanie 1. Przyporządkuj przykładom zjawisko językowe. Wpisz literę: a) neologizm słowotwórczy, b) neologizm znaczeniowy, c) zapożyczenie, d) frazeologizm. ___ / 4 pkt

1. zakupoholik	a) neologizm słowotwórczy
2. wirus (w komputerze)	b) neologizm znaczeniowy
3. weekend	c) zapożyczenie
4. wziąć nogi za pas	d) frazeologizm

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 2. W którym zdaniu wyraz *ciężki* ma znaczenie przenośne? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. Walizka jest za ciężka dla dziecka.
B. Ciężki kamień leżał przy drodze.
C. Mieliśmy dziś ciężki dzień w pracy.
D. Kupiliśmy ciężki dębowy stół.

Zadanie 3. Oceń prawdziwość zdań. Wpisz P (prawda) albo F (fałsz). ___ / 3 pkt

1. Pytanie retoryczne nie wymaga odpowiedzi, bo ją sugeruje.	**P**	**F**
2. Ironia polega na mówieniu wprost tego, co się myśli.	**P**	**F**
3. Słownictwo wartościujące wyraża ocenę nadawcy.	**P**	**F**

JAK KORZYSTAĆ Z ZESTAWU

- Karta 1 pokazuje, jak CKE ocenia ten typ zadań (co daje punkty, typowe uwagi z zasad oceniania) oraz wzorcowe odpowiedzi.
- Karty 2–4 prowadzą od treningu, przez zadania na poziomie matury, do zadań trudniejszych.
- Karty 5 i 6 to równoległy test (grupa A i B) z punktacją jak na maturze.
- Klucz zawiera odpowiedzi, przykładowe realizacje i zasady oceniania w stylu CKE 2026.
- Osobny plik „Powtórka" zbiera wzorce odpowiedzi, typowe błędy ze sprawozdań CKE i test „Sprawdź się".

Materiał oryginalny – żadne zadanie ani tekst nie jest kopią materiałów CKE. Podstawa programowa LO i technikum w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 1019). Wymagania: I.1.1, I.1.3–I.1.9, I.1.11, I.1.14–I.1.15. Częstość na maturze: blok zadań do utworów od starożytności do pozytywizmu jest w każdym z 10 arkuszy PP 2022–2026 (zwykle 4–6 zadań, razem do 7 pkt); lektury ze szkoły podstawowej wystąpiły m.in. w maju 2026 (bajka Krasickiego z muralem), grudniu 2024 (bajka) i marcu 2022 (tren). Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Test historycznoliteracki: od Młodej Polski do współczesności – trening

Zadania krok po kroku

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 21 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.

___ / 6 pkt

Kazimierz Przerwa-Tetmajer, *Któż nam powróci…*

Któż nam powróci te lata stracone
Bez wiosennego w wiośnie życia nieba?…
Wołają na nas, że w złą idziem stronę
Precz o świat troskę rzucając powinną,
A czy pytają się nas, co nam trzeba,
I czyśmy mogli obrać drogę inną?

Kto z was policzył te gorzkie godziny
Daremnych pragnień, żrących naszą duszę?
Kto zmierzył smutku naszego głębiny
Bez dna i brzegu? Kto wie, jakie ducha
Niepodległego straszne są katusze,
Gdy zerwać swego nie może łańcucha?

Spójrzcie nam w mózgi: zgryzły je, strawiły
Wrodzone ludziom daremne pragnienia.
Wołacie na nas: «Jesteśmy bez siły,
Dajcie nam słowa wiary i otuchy» — —
A nam któż daje słowa pocieszenia?
A któż mdlejące nasze wzmacnia duchy?

Któż nam powróci te lata stracone
Bez wiosennego w wiośnie życia nieba?…
Chcecie w nas widzieć dźwignię i obronę,
żądacie od nas zbawień i pomocy,
Lecz my, z waszego wykarmieni chleba,
Jak wy, nie mamy odwagi i mocy.

Kazimierz Przerwa-Tetmajer, *Któż nam powróci…*, całość; tekst według wydania w serwisie wolnelektury.pl (domena publiczna).

1.1. Określ, kto jest podmiotem lirycznym wiersza i do kogo się zwraca. Wskaż wyrazy, które o tym świadczą.

___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 2. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

___ / 10 pkt

Kochanowski i Baczyński – obraz świata

(Tekst 1.)

Czego chcesz od nas, Panie, za Twe hojne dary?
Czego za dobrodziejstwa, którym nie masz miary?

Kościół Cię nie ogarnie, wszędy pełno Ciebie,
I w otchłaniach, i w morzu, na ziemi, na niebie.

[…]

Tyś Pan wszytkiego świata, Tyś niebo zbudował
I złotemi gwiazdami ślicznieś uhaftował.

Tyś fundament założył nieobeszłej ziemi
I przykryłeś jej nagość zioły rozlicznemi.

Za Twoim rozkazaniem w brzegach morze stoi,
A zamierzonych granic przeskoczyć sie boi.

[…]

Bądź na wieki pochwalon, nieśmiertelny Panie!
Twoja łaska, Twa dobroć nigdy nie ustanie.

Chowaj nas, póki raczysz, na tej niskiej ziemi;
Jedno zawżdy niech będziem pod skrzydłami Twemi!

Tekst 1. Jan Kochanowski, *Pieśń* („Czego chcesz od nas, Panie…"), fragmenty; tekst według wydania w serwisie wolnelektury.pl. *wszędy* – wszędzie; *nieobeszły* – taki, którego nie można obejść, ogromny; *zioła* – rośliny; *chować* – tu: chronić

(Tekst 2.)

Ziemia miłości, ziemia ludów święta
jest jak długa niepamięć, jak jezioro mroku,
przez huragany mroźne czarnym lodem ścięta,
stoi w sobie milcząca jak w grobie wyroków.

Tak wypłoszeni z czasu, my, którzyśmy śmieli
Boga zwać po imieniu i ludzi po czynie,
myśmy czasów nie znali innych, nie widzieli,
a groza w nas przeminie, gdy życie przeminie.

My na środku lodowisk, nieznający domu,
pod śniegami — kamienie i pod gliną — głazy,
ci sami katorżnicy my z kamieniołomów,
ścigani po ulicach i liczący razy
kijów ciężkich, wygnańczych, o! bo nas wygnały
jak sine ciała — z duszy, jak upiory — z ciała.

My po nocach u ściany chłodnej zaczajeni,
w krokach węszący śmierci, w drzew poświście — bata,
w ziemię świętą zamknięci jak w głuche więzienie.
O Panie apokalips! Panie końca świata!
znajdź głos swój i przybitych nad trumien obszarem
wywołaj; głos włóż w usta i w dłonie włóż karę.

Krzysztof Kamil Baczyński, *Ziemia* (15 stycznia 1943), całość; tekst według wydania w serwisie wolnelektury.pl. *katorżnik* – więzień skazany na ciężkie roboty

2.1. Przyporządkuj określenia tekstom. Wpisz je do właściwej kolumny.

___ / 6 pkt

świat jako piękne, uporządkowane dzieło Boga | ziemia jak więzienie i grób
człowiek wdzięczny i bezpieczny „pod skrzydłami" Boga
człowiek wygnany, ścigany, bez domu | niebo „uhaftowane" gwiazdami
noc, lód, mrok, zapowiedź końca świata

Tekst 1. (Kochanowski)	Tekst 2. (Baczyński)

PRZYKŁADY Z WYJAŚNIENIEM

Przykład 1. Przeanalizuj temat *Kiedy człowiek powinien przeciwstawić się większości?* – określ typ, słowa kluczowe i sformułuj stanowisko.

Typ: **kiedy** – trzeba wskazać okoliczności, a nie odpowiadać „zawsze" lub „nigdy". Słowa kluczowe: *powinien* (powinność moralna, nie tylko możliwość), *przeciwstawić się* (słowem, czynem, odmową posłuszeństwa), *większość* (tłum, wspólnota, władza popierana przez wielu albo przez nich biernie znoszona). Stanowisko: *Człowiek powinien przeciwstawić się większości wtedy, gdy jej decyzje naruszają godność słabszych albo zmuszają go do kłamstwa – nawet jeśli zapłaci za to samotnością.*

Jak myśleć: teza zawiera dwie okoliczności – to gotowe dwa aspekty rozwinięcia. W zasadach 2026 do tematu „Kiedy…?" CKE wymagała do pełnej funkcjonalności utworu omówienia zarówno samego zjawiska, jak i okoliczności – tu: sprzeciwu i sytuacji, w której jest powinnością.

Przykład 2. Zdefiniuj pojęcie ambicja do tematu *Czy ambicja prowadzi człowieka do zguby?*

Ambicja to dążenie do wyróżnienia się i osiągnięcia wysokiej pozycji, które może pobudzać do wytrwałej pracy, ale może też zamienić się w żądzę sukcesu nieliczącą się z innymi.

Jak myśleć: nazwa ogólna (*dążenie*) + cecha odróżniająca (*do wyróżnienia się*) + dwa bieguny pojęcia. Definicja od razu podpowiada plan: ambicja budująca i ambicja niszcząca.

Przykład 3. Dobierz lekturę obowiązkową, inny utwór i dwa konteksty do tematu *Rola marzeń w życiu człowieka*.

Lektura: *Lalka* – Wokulski jako młody subiekt marzył o perpetuum mobile, później zafascynował go metal lżejszy od powietrza, nad którym pracuje Geist; marzenie o Izabeli daje mu energię do zdobycia majątku, ale kończy się rozczarowaniem. Inny utwór: *Przedwiośnie* – opowieść ojca o szklanych domach daje Cezaremu nadzieję, a nędzne miasteczko po przekroczeniu granicy – gorzkie rozczarowanie. Konteksty: mitologiczny (Ikar – marzenie o lataniu i upadek), historyczny (lot braci Wright w 1903 r. – spełnienie marzenia, które długo uważano za mrzonkę).

Jak myśleć: wybieram utwory, w których marzenie działa w dwie strony – daje siłę i grozi klęską. Dzięki temu omówię **funkcje** marzeń (temat „rola…"), a nie tylko ich treść.

Przykład 4. Która teza jest lepsza w temacie *Czy lęk może być dobrym doradcą? – Lęk to bardzo ważny temat literatury wszystkich epok* czy *Lęk bywa dobrym doradcą, gdy ostrzega przed złem, które człowiek sam mógłby wyrządzić; staje się złym, gdy każe porzucić wartości, by ocalić siebie*?

Druga. Pierwsze zdanie to ogólnik – nie odpowiada na pytanie „czy?". Druga teza rozstrzyga problem warunkowo i wyznacza dwa akapity: lęk jako głos sumienia (Makbet waha się przed zabójstwem Dunkana, dopóki żona nie zarzuca mu tchórzostwa) i lęk jako źródło zdrady (Winston w Pokoju 101 zdradza Julię).

Za co CKE daje punkty: praca „dotyczy problemu", gdy obok aspektu tematu zawiera opinię albo uzasadnienie – ogólnik nie jest ani jednym, ani drugim.

ZADANIA

Zadanie 1. Przyporządkuj początkom tematów to, czego wymagają od piszącego. Wpisz właściwą literę.

___ / 4 pkt

1. *Rola / znaczenie…*	a) wskazania okoliczności i warunków
2. *Kiedy…?*	b) określenia funkcji – co daje i co odbiera
3. *Różne postawy wobec…*	c) pokazania, jak coś zmienia kogoś lub coś
4. *Wpływ… na…*	d) zestawienia i oceny zachowań ludzi

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Przykład 3. Zamień kontekst informacyjny w funkcjonalny. Argument: *Władza totalitarna zawłaszcza pamięć ludzi* (*Rok 1984*). Kontekst: *W ZSRR rządził Stalin.*
W Związku Radzieckim za rządów Stalina z oficjalnych fotografii i publikacji usuwano polityków, którzy popadli w niełaskę – tak jakby nigdy nie istnieli. Praca Winstona w Ministerstwie Prawdy, polegająca na poprawianiu archiwów, nie jest więc fantazją pisarza, lecz wyostrzonym obrazem praktyki totalitaryzmu: kto panuje nad zapisem przeszłości, ten decyduje, co ludzie uznają za prawdę.
Jak myśleć: kontekst ma odpowiedzieć na pytanie „co z tego wynika dla argumentu?" – tu: że powieść opisuje mechanizm rzeczywisty.

Przykład 4. Zakwalifikuj błędy: a) *Wokulski poślubia Izabelę.* b) *Walery jest synem Harpagona.* c) *W „Trenach" narrator opowiada o śmierci córki.*
a) **błąd kardynalny** – falsyfikacja losów głównego bohatera lektury czytanej w całości (0 pkt za pracę); b) **błąd rzeczowy** – pomyłka dotycząca postaci drugoplanowej (Walery jest synem Anzelma; −1 pkt w KLiK); c) **błąd rzeczowy** terminologiczny – w liryce mówimy o podmiocie lirycznym, nie o narratorze.
Jak myśleć: pytaj, czy błąd przekreśla znajomość głównego wątku lub losu głównego bohatera – jeśli tak, jest kardynalny.

ZADANIA

Zadanie 1. Które zdanie o *Skąpcu* jest analityczne, a nie tylko informacyjne? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. Harpagon wybiera szkatułkę zamiast ukochanej – namiętność do pieniędzy okazuje się w nim silniejsza niż miłość.

B. „Skąpiec" to komedia Moliera, której bohaterem jest Harpagon.

C. Akcja „Skąpca" rozgrywa się w Paryżu, w domu Harpagona.

D. Molier napisał wiele komedii, a jedną z nich jest „Skąpiec".

Zadanie 2. Przyporządkuj lekturom problemy, do których pasują. Wpisz właściwą literę. ___ / 5 pkt

1. *Tango*	a) prawo władcy a nakaz sumienia
2. *Antygona*	b) niespełnione marzenie o narodowym zrywie
3. *Dżuma*	c) ratowanie życia jako odpowiedź na zagładę
4. *Wesele*	d) dom bez norm i władza przejęta przez prymitywną siłę
5. *Zdążyć przed Panem Bogiem*	e) solidarność ludzi w walce ze złem

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____ 5 ____

Podgląd • Pierwsza Ławka

ZADANIA

Zadanie 1. Przyporządkuj wyrażeniom typ błędu. Wpisz właściwą literę. ___ / 5 pkt

1. *w każdym bądź razie*
2. *Grupa uczniów postanowili*
3. *finalnie bohater zrozumiał*
4. *w „Tango" Mrożka*
5. *Czytając dramat, pojawia się pytanie*

a) frazeologiczny (kontaminacja)
b) składniowy
c) leksykalny (kalka)
d) fleksyjny

1 ___ 2 ___ 3 ___ 4 ___ 5 ___

Zadanie 2. Uzupełnij tekst łącznikami z ramki. ___ / 3 pkt

a jednak Z kolei Zatem Na przykład

1. Makbet zdobywa koronę, _____ nie zaznaje spokoju.
2. Kreon ustępuje zbyt późno. _____ Harpagon nie ustępuje wcale.
3. _____ wszystkie te przykłady dowodzą, że władza wystawia charakter na próbę.

Zadanie 3. Oceń prawdziwość zdań o ocenie kompozycji i języka. Wpisz P (prawda) albo F (fałsz). ___ / 4 pkt

1. Układ „lektura po lekturze" może dać najwyżej 2 pkt za strukturę.	**P**	**F**
2. Za 4 błędy ortograficzne uczeń bez opinii o dysleksji otrzymuje 2 pkt.	**P**	**F**
3. Styl jest stosowny, jeśli nie jest potoczny w co najmniej ok. 2/3 pracy.	**P**	**F**
4. Dysleksja łagodzi ocenę zakresu i poprawności środków językowych.	**P**	**F**

Zadanie 4. Które zakończenie najlepiej pasuje do pracy z tezą: *Lęk bywa dobrym doradcą, gdy ostrzega przed złem, ale złym, gdy każe porzucić wartości*? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. Lęk, który powstrzymywał Makbeta, był głosem sumienia, a lęk Winstona w Pokoju 101 – narzędziem, którym władza zmusiła go do zdrady; o wartości lęku decyduje więc to, przed czym nas chroni.

B. Podsumowując, lęk jest bardzo ważnym tematem literatury, a każdy człowiek czegoś się boi.

C. Na koniec warto wspomnieć jeszcze o „Dżumie", w której mieszkańcy Oranu także się bali.

D. W mojej pracy omówiłem „Makbeta", „Rok 1984" i dwa konteksty, co pozwoliło mi zrealizować temat.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Język polski w użyciu – dwa teksty nieliterackie – zadania na poziomie matury

Polecenia i punktacja jak w arkuszach CKE 2025–2026

KARTA 3/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 10 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

___ / 3 pkt

Tekst 1. Miasto odbudowane z obrazów

[1] Pod koniec II wojny światowej Warszawa leżała w gruzach. Po upadku powstania warszawskiego jesienią 1944 roku okupanci niszczyli miasto metodycznie, dom po domu. Zniszczeniu uległa przeważająca część lewobrzeżnego miasta. Stare Miasto – najstarsza część stolicy, z rynkiem, kamienicami i zamkiem – przestało istnieć niemal w całości.

[2] Po wojnie nie brakowało wątpliwości, czy z takiego rumowiska da się jeszcze podnieść miasto. Postanowiono jednak odtworzyć Stare Miasto. Architekci korzystali z przedwojennych pomiarów, rysunków i fotografii, a także z obrazów Bernarda Bellotta, zwanego Canalettem. Ten włoski malarz, nadworny artysta króla Stanisława Augusta, w XVIII wieku z niezwykłą dokładnością przedstawiał warszawskie ulice i place. Jego płótna, na których widać kształty dachów, rozmieszczenie okien i kolory elewacji, okazały się bezcennym źródłem wiedzy.

[3] Odbudowa nie była kopią w każdym szczególe. Odtworzono przede wszystkim układ ulic i fasady kamienic, a wnętrza urządzono już na nowo, według potrzeb powojennych mieszkańców. W niektórych miejscach odtwarzano nawet wygląd starszy niż przedwojenny, usuwając późniejsze przebudowy. A jednak w 1980 roku Stare Miasto w Warszawie wpisano na Listę światowego dziedzictwa UNESCO. Doceniono je jako wyjątkowy przykład niemal całkowitej rekonstrukcji zabytkowej dzielnicy.

[4] Dlaczego to takie ważne? Bo miasto to nie tylko budynki, lecz także pamięć i tożsamość jego mieszkańców. Ludzie, którzy wracali do zrujnowanej stolicy, chcieli znów chodzić ulicami swojego dzieciństwa, a nie żyć wśród pomników klęski. Sami odgruzowywali ulice i wydobywali z ruin cegły, które potem trafiały na budowy. Odbudowa przywróciła ciągłość, którą wojna próbowała przerwać.

[5] Zdarza się, że odbudowane kamienice nazywa się „fałszywymi zabytkami", bo powstały z nowej cegły. To jednak zbyt proste rozumowanie. Wartość Starego Miasta nie tkwi wyłącznie w materiale, z którego je zbudowano, lecz w tym, o czym świadczy: o determinacji ludzi, którzy nie zgodzili się, by ich miasto zniknęło. Sama odbudowa stała się zabytkiem – pomnikiem woli przetrwania. Turyści, którzy spacerują dziś po Rynku Starego Miasta, rzadko pamiętają, że patrzą na dzieło powojennych lat. To chyba najlepszy dowód, że odbudowa się udała.

Tekst przygotowany do zestawu.

1.1. Na podstawie akapitu 2. tekstu 1. wyjaśnij, jaką rolę w odbudowie Starego Miasta odegrały obrazy Bernarda Bellotta.

___ / 1 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 2. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania. ___ / 1 pkt

Tekst 2. Wynik ponad wszystko?

[1] O wychowawczej roli sportu mówi się chętnie i często. Trudno jednak nie zauważyć, że sport, który oglądamy w telewizji, rzadko przypomina szkołę szlachetności. Zawodowe drużyny działają jak przedsiębiorstwa, zawodnicy są przedmiotem transakcji, a stawką wielu meczów są ogromne pieniądze. Kluby sprzedają koszulki, prawa do transmisji i miejsca na reklamy, a od zawodników oczekuje się przede wszystkim zwycięstw, które to wszystko napędzają.

[2] Tam, gdzie liczy się tylko wynik, pojawia się pokusa, by osiągnąć go za wszelką cenę. Stąd kolejne afery dopingowe, symulowanie fauli, kłótnie z sędziami. Z trybun padają wyzwiska pod adresem rywali, a czasem i własnych zawodników, gdy przegrają. Oklaski dostaje ten, kto wygrał, niezależnie od tego, jak to zrobił. Gwiazdy sportu są dla młodych ludzi wzorem, więc ich zachowanie na boisku uczy skuteczniej niż niejedna pogadanka. Młody kibic, który to obserwuje, uczy się raczej, że zwycięzców się nie sądzi.

[3] Presja wyniku dociera też do sportu dzieci. Zdarza się, że rodzic krzyczący zza linii boiska wymaga od dziesięciolatka więcej niż trener. Dziecko, które po każdej porażce słyszy wyrzuty, zamiast radości z gry odczuwa strach przed błędem. Bywa też, że wynik jest dla dorosłych ważniejszy niż zdrowie zawodnika, który gra mimo kontuzji, bo „drużyna go potrzebuje". Nic dziwnego, że niejeden młody zawodnik porzuca sport, zanim na dobre się rozwinie.

[4] Czy to znaczy, że sport nie wychowuje? Wychowuje – ale nie sam z siebie. Piłka, bieżnia i basen są jedynie narzędziami. To, czego dziecko się nauczy, zależy od dorosłych: od trenera, który pochwali za uczciwą grę, a nie tylko za gola, od rodzica, który po przegranej zapyta „Czy dobrze się bawiłeś?", od kibiców, którzy potrafią docenić przeciwnika. Te same boiska mogą wychować człowieka uczciwego albo cwaniaka.

[5] Sport może być szkołą charakteru. Pod warunkiem że ktoś w tej szkole naprawdę uczy. Bez tego nawet najlepszy stadion będzie tylko miejscem, w którym liczy się tablica wyników.

Tekst przygotowany do zestawu.

2.1. Podaj dwa zjawiska, które według autora tekstu 2. podważają wychowawczą rolę sportu. ___ / 1 pkt

_____

_____

Zadanie 3. Na podstawie tekstów *Szkoła przegrywania* i *Wynik ponad wszystko?* Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. ___ / 2 pkt

1. W obu tekstach mowa o zachowaniu wobec rywali.	**P**	**F**
2. Autor tekstu 1. twierdzi, że celem uprawiania sportu jest zdobycie mistrzostwa.	**P**	**F**
3. Autor tekstu 2. przywołuje pierwsze nowożytne igrzyska olimpijskie.	**P**	**F**

Podgląd • Pierwsza Ławka

Język w tekście – zadania na poziomie matury

Polecenia i punktacja jak w arkuszach CKE 2025–2026

KARTA 3/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 9 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

___ / 5 pkt

Święto pełnego koszyka

[1] Jeszcze kilkanaście lat temu mało kto w Polsce słyszał o czarnym piątku. Dziś trudno go przeoczyć. Już na początku listopada skrzynki mailowe zapełniają się wiadomościami z czerwonymi procentami, a w sklepach pojawiają się plakaty zapowiadające „wyprzedaż roku". Reklamy przekonują, że to jedyna taka okazja, choć podobne zapowiedzi słyszymy także przed świętami, w styczniu i latem. Zwyczaj przywędrował ze Stanów Zjednoczonych, gdzie piątek po Święcie Dziękczynienia od dawna otwiera sezon przedświątecznych zakupów.

[2] Wystarczy kilka kliknięć, by koszyk – ten wirtualny, który nikomu nie ciąży w dłoni – wypełnił się po brzegi. Słuchawki, bo tanie. Trzeci sweter, bo „minus czterdzieści procent". Robot kuchenny, bo może kiedyś upieczemy chleb. Zegar na stronie odlicza minuty do końca promocji, a komunikat „zostały tylko dwie sztuki!" przyspiesza bicie serca. Po kilku dniach kurier przynosi paczki, a my czasem nie pamiętamy, co właściwie zamówiliśmy.

[3] Cóż za wspaniały wynalazek! Po raz pierwszy w dziejach można oszczędzać, wydając pieniądze. Jeszcze lepiej kupić dwie sztuki, bo druga jest za pół ceny. Im więcej kupimy, tym więcej „zaoszczędzimy" – tak przynajmniej wynika z podsumowania zamówienia, które skrupulatnie wylicza sumę rabatów. Szkoda tylko, że konto bankowe liczy inaczej.

[4] Sklepy wiedzą, co robią. Presja czasu, obietnica wyjątkowej okazji i obawa, że inni nas ubiegną, sprawiają, że decyzje podejmujemy szybciej, a myślimy mniej. Szybka decyzja jest dla sprzedawcy najlepsza – dla kupującego rzadko. Nieprzypadkowo przyciski zakupu są duże i kolorowe, a warunki zwrotu – drobnym drukiem. Czarny piątek dawno przestał być jednym dniem – rozciągnął się na „czarny tydzień", a czasem na cały listopad. Okazji, która trwa miesiąc, trudno nazwać okazją.

[5] Czy to znaczy, że trzeba omijać promocje? Nie. Rozsądny zakup po niższej cenie to po prostu dobry zakup. Zanim jednak klikniesz „zamawiam", zadaj sobie jedno pytanie: czy kupiłbyś tę rzecz, gdyby nie była przeceniona? Jeśli odpowiedź brzmi „nie", zamknij kartę. Najlepsza okazja to czasem ta, z której nie skorzystasz.

Tekst przygotowany do zestawu.

1.1. Uzasadnij, że wyraz *koszyk* użyty w akapicie 2. jest neologizmem znaczeniowym.

___ / 1 pkt

1.2. Wyjaśnij, na czym polega ironia zastosowana w akapicie 3.

___ / 1 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Matura 2027 z polskiego (poziom podstawowy) – pakiet 9 zestawów „najczęstsze zadania maturalne”

Podgląd pokazał 12 z 269 stron. Pełna wersja: 269 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Matura 2027 z polskiego (poziom podstawowy) – najczęstsze zadania: Język polski w użyciu – dwa teksty nieliterackie
- Matura 2027 z polskiego (poziom podstawowy) – najczęstsze zadania: Dwa teksty i tekst ikoniczny
- Matura 2027 z polskiego (poziom podstawowy) – najczęstsze zadania: Wypracowanie PP – od tematu do tezy
- Matura 2027 z polskiego (poziom podstawowy) – najczęstsze zadania: Język w tekście
- Matura 2027 z polskiego (poziom podstawowy) – najczęstsze zadania: Test historycznoliteracki: od starożytności do pozytywizmu
- Matura 2027 z polskiego (poziom podstawowy) – najczęstsze zadania: Notatka syntetyzująca
- Matura 2027 z polskiego (poziom podstawowy) – najczęstsze zadania: Wypracowanie PP – argumenty z lektur obowiązkowych
- Matura 2027 z polskiego (poziom podstawowy) – najczęstsze zadania: Wypracowanie PP – kompozycja i język
- Matura 2027 z polskiego (poziom podstawowy) – najczęstsze zadania: Test historycznoliteracki: od Młodej Polski do współczesności

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/matura-2027-polski-podstawowa-najczestsze-zadania-pakiet